

การเวียนว่าย
ตายเกิด เป็นวงจร
ธรรมชาติของชีวิต ที่
หลาย ๆ คนมีความเชื่อ
อย่างนั้น แทบทุกชาติ
ทุกภาษา มีความเชื่อ
คล้ายกันว่า ชาติหน้ามี

✓ สะเปาแก้วคนล้านนา

พะหนุการสร้างเรือนำหน้าขบวนศพ

จริง มีทั้งนรกสวรรค์ ดังนั้นเมื่อเกิดมาผู้คนญาติมิตรต่างดีใจ แต่เวลาตายไปก็โศกเศร้าเสียใจเกิดอาการตรงกันข้ามกับเกิด แต่เวลาตายไปแล้วนี่เองทำให้ญาติเกิดความห่วงหาอาวรณ์อยากให้ดวงวิญญาณไปสู่สวรรค์จึงนึกถึงคำพรหรือคำเปรียบเทียบกับพระธรรมบางผูก (ฉบับ) ว่าคุณความดีของผู้ตายขอให้เป็นสะเปา(สำเภา) แก้วล้างามนำดวงวิญญาณไปสู่ภพที่ดี

แม้ว่าไม่มีใครเคยตายไป แล้วกลับมาบอกว่าสวรรค์นรกมีจริง แต่ด้วยความเชื่อที่บอกต่อกันมา หรือบางคนเคยมีประสบการณ์ เช่น ผีน่ามึคนมาบอกให้ไปขุดเอาของที่โน่นที่นี้ เมื่อไปทำตามผีนเกิดมีของจริงอย่าง ที่คนโน่นผีนมาบอก บางคนตายไปแล้วเป็นปี ญาติทาศพไม่พบ แต่ไปเข้าผีนเพื่อนฝูงบอกสถานที่ศพตนเองฝังอยู่เมื่อญาติ ๆ พวกกันไปขุดก็พบตามผีนเออ...เรื่องนี่มันก็แปลกลงในหนังสือพิมพ์ก็บ่อยครั้งก็ไม่รู้จะว่ากันอย่างไร ใครเคยตายแล้วฟื้นคืนมา ก็ลองเขียนมาเล่าให้กันฟังบ้างว่าไปเห็นอะไรในนรก ในสวรรค์ก็จะดีไม่ม่าย

ด้วยความเชื่อว่าหากสร้างเรือสะเปาแก้วแล้วจะนำดวงวิญญาณขึ้นสู่สวรรค์นี้เอง จึงเกิดมีพิธีกรรมการสร้างเรือสะเปานำหน้าขบวนศพ

พ้อลอยดวงแก้วบอกว่า "การทำสะเปาแก้ว ตอนแรกต้องผ้าไม้ไผ่รวก หรือไม้ขี้ขาวประมาณสองวา กว้างประมาณสามนิ้วมือจำนวนสี่อันเตรียมไว้ หลังจากนั้นจึงไปตัดไม้ไผ่รวกเป็นท่อนยาวสองวาจำนวนสองท่อน แล้วตัดไม้ไผ่ยาวคอกกว่า ๆ จำนวนสามอันไม้นี้เรียกว่าไม้ขวาง เมื่อได้ไม้ขวางแล้ว นำไม้ขวางอันแรกวางบนไม้ไผ่รวกทั้งสองท่อน โดยให้ความกว้างของไม้ไผ่รวกเท่ากับไม้ขวางนั่นเอง ไม้ขวางอันแรกวางไว้ตรงกลางท่อนไม้ไผ่รวก ทำการผูกมัดให้แน่น หลังจากนั้นวัดจากไม้ขวางอันแรกไปด้านซ้าย ขวา ด้านละประมาณหนึ่งคอกนำไม้ขวางผูกไว้ทั้งสองจุดลักษณะเช่นนี้จะได้ไม้ไผ่รวกสองท่อนอยู่ด้านล่างไม้ขวางสามอันผู้ทำกันประมาณหนึ่งคอกส่วนนี้เรียกว่าท้องเรือหลังจากนั้นจึงนำไม้ไผ่ที่เตรียมไว้ครึ่งแรกมาผูกบนไม้ขวางทั้งสองข้างแล้วตัดไม้ที่ขวางบนไม้ขวางขึ้นตรงจุดไม้ขวางด้านนอกให้ไม้เส้นที่ผูกนี้โค้งงอเป็นข้างเรือซ้ายขวา แล้วนำไม้ที่เหลืออีกสองอันมาผูกติดปลายไม้ข้างสองอันให้ยึดกันเป็นรูปโค้ง นำไม้อื่น ๆ มาตัด ผูกเป็นซี่ติดโยงไม้ที่ผูกไว้เข้าด้วยกันให้มันคง ก็จะได้โครงเรือหลังจากนั้นหากกระดาษหรือผ้ามาคลุมให้มิดชิดเป็นตัวเรือที่สมบูรณ์แล้วทำเรือนก็ทำอีกครั้งหนึ่ง ภายหลังจากทำสะเปาเสร็จ"

เหตุที่เรียกว่าสะเปา (สำเภา) แก้วเพราะว่าเป็นการยกย่องยานพาหนะให้เป็นสิ่งที่สูงส่ง ดีงาม เหมาะสมกับดวงวิญญาณของผู้ตายเชื่อกันว่าไปสู่ที่ดีแล้ว ไม่ต้องมีวิบากกรรมมาอยู่ในเมืองมนุษย์อีกต่อไป

วิธีการนำสะเปาแก้วไปสู่สุสาน จะใช้คนจำนวนสี่คนตามกันไป โดยนำหน้าขบวนศพสู่ป่าช้า เมื่อถึงป่าช้าเจ้าภาพจะช่วยกันนำสะเปาแก้ววางไว้ใกล้ ๆ ศพ แล้วทำการเผาพร้อมกับศพให้สะเปาแก้วสูญสลายไปกับศพ ในใจของญาติ ๆ ก็พลอยหายโศกเศร้าคลายความวิตกกังวลลงไปได้บ้างว่าสะเปาแก้วล้างามได้นำดวงวิญญาณผู้ตายไปสู่สวรรค์แล้ว

จิตสำนึกถึงผู้ตาย ทำให้ญาติ ๆ ทำสะเปาแก้ว เกิดเป็นวิถีชีวิต เป็นประเพณีนิยม เป็นวิถีสังคมได้สืบทอดกระบวนการทำสะเปาแก้วนำหน้าศพ แม้วันนี้อาจหลงเหลืออยู่บางท้องถิ่น ก็พอเป็นกระสายให้เห็นอยู่บ้าง

แหล่งข้อมูล สัมภาษณ์เพื่ออุยอายุ 76 ปี จำนวน 1 คน ภาพสะเปาแก้ว บ้านโป่งข้างคด อ.สันกำแพงเชียงใหม่.

โดย...นิคม พรหมมาเทพย์

★ สะเปาแก้ว-
คนล้านนาใช้
พะหนุา จัดสร้าง
(สะเปาแก้ว) นำ
หน้าขบวนศพ.